

AKTIVNOSTI HULOH „HEPATOS“ - REZULTATI I POSTIGNUĆA 2010.

AKTIVNOST	UKUPNO	2010.
1. INFORMIRANJE I SENZIBILIZIRANJE JAVNOSTI		
A. Medijski istupi		
UKUPNO	1350	126
TV	153	11
Radio postaje	311	55
Tiskovine	570	21
Web portali	316	39
B. Oglašavanje na javnim površinama		
UKUPNO	6403	/
CL plakati	190	/
Jumbo plakati	63	/
B2 plakati (javni prijevoz)	511	/
A3 plakati	5005	/
B1 plakati (mala plakatna mjesta, te razne zdravstvene i obrazovne institucije)	634	51
C. Oglašavanje kroz tiskovine		
UKUPNO	382	26
Oglas u dnevnom tisku	372	26
Zakup oglasnog prostora u mjesečnim revijama i žurnalima	10	/
D. Web stranica udruge		
Broj jedinstvenih posjeta web portalu	149151	53015
Broj ukupnih posjeta web portalu	193093	68610
Broj postova forumu (ukinut 19.11.2007.)	418	/
Broj objavljenih vijesti iz udruge	146	29
Broj prevedenih stručnih članaka koje smo objavili na web stranicama udruge	390	179
2. PREDAVANJA I TRIBINE		
A. Javna predavanja i tribine		21
		3
B. Predavanja, edukacije i informiranje specifičnih grupa korisnika		
B.1. Predavanja u srednjim i osnovnim školama + odigrane predstave		
Broj škola	50	7
Broj predavanja	83	10
Broj učenika obuhvaćenih predavanjima	1978	226
Količina distribuiranog materijala	3093	499
Broj popunjenih evaluacijskih listića	1918	217
B.2. Predstava „Što mi može virus?“		
Broj odigranih predstava „Što mi može virus“	45	41
Količina distribuiranog materijala	5342	4527
Broj učenika i korisnika obuhvaćenih prikazivanjem predstave	5188	4708
B.3. Informiranje djece i mladih u osnovnim i srednjim školama		
Broj škola ukupno	623	152
Osnovne škole	604	152

Srednje škole	19	/
Broj učenika	36826	8760
Količina distribuiranog materijala	34975	8760
Broj cijepljene djece	34654	8760
B.4. Predavanja u terapijskim zajednicama i udrugama		
Broj terapijskih zajednica i udruga	49	5
Broj štićenika	760	61
Količina distribuiranog materijala	3990	239
Broj popunjenih evaluacijskih listića	615	61
B.4. Distribucija u braniteljskim udrugama		
Broj braniteljskih udruga	17	/
Količina distribuiranog materijala	4.250	/
B.5. Predavanja osobama koje se bave rizičnim zanimanjima		
Broj udruga	1	/
Broj korisnika na predavanju	4	/
Količina distribuiranog materijala	20	/

3. SAVJETOVALIŠTE I PSIHOSOCIJALNA POTPORA

A. Savjetovalište za oboljele, psihološko savjetovalište, besplatni info telefon, on-line savjetovanje

Broj evidentiranih pruženih usluga	3449	423
Broj pruženih usluga testiranja	1173	145
Broj pacijenata obuhvaćenih pregledom uređajem Fibro-Scan	40	/

4. PUBLIKACIJE

UKUPNO	446801	22499
Trodijelne brošure namijenjene bivšim ovisnicima	1092	/
Trodijelna brošure namijenjene srednjoškolcima	21998	11043
Trodijelna brošure namijenjene braniteljima	4900	/
Dvodijelni prospekt „Hepatitis može pogoditi svakoga“	2079	275
Deplijan „PROVJERI-testiraj se; ZAŠTITI SE –cijepi se“	1649	86
Brošura o udruzi Hepatos (2000. – 2006.)	1188	/
Brošura o udruzi Hepatos II (2006. – 2008.)	250	/
Brošura „Hepatos“ 2000-2010, promidžbena brošura o udruzi	36	36
Hepatitis B brošura	3674	759
Hepatitis C brošura	3013	752
Mala brošura „Otkrij! Spriječi! Izliječi“	35725	3564
Brošura „Testiraj se besplatno“	20.069	/
Brošura - Dijetoterapija kod bolesti jetre	2279	/
Godišnjak 2007	25	/
Godišnjak 2008	11	11
Godišnjak 2009	1	1
Bilten udruge	1989	1989
Prospekt „Jesam li ja broj 12“ – WHD 08	2011	/
Letak „Testiraj se besplatno“	200.021	/
Letak „OX“	120 521	/
Letak WHAD 06 – Testirajte se	13.794	/
Letak A5 WHAD 2007 - Testirajte se	541	/
Letak za volontere	50	/

Mali letak za oglašavanje besplatnog telefona - 0800	1.377	/
Razglednice „Testirajte se“- WHAD 07	1.500	/
Razglednice „Jesam li ja broj 12“ – WHD 08	28	/
Razglednice - tiskane povodom Svjetskog dana hepatitisa 19. 05. 2010.	2276	2276
Naljepnice „Jesam li ja broj 12“ – WHD 08	515	/
A3 Plakat "Testiraj se besplatno"	4.000	/
B1 Plakat WHAD 2006.	8	/
B1 Plakat „Jesam li ja broj 12“ – WHD 08	99	5
B1 Plakat „Otkrij! Spriječi! Izliječi!“	435	46
B1 Plakat „Hepatitis može pogoditi svakoga“	92	/
Zidni planer 2009.	41	/
Bookmark	4559	1548
Majice – tiskane povodom obilježavanja Svjetskog dana Hepatitis Atlas	566	78
	7	7
Etui-2010.	66	23

5. EDUKACIJE I STRUČNA USAVRŠAVANJA AKTIVISTA

A. Edukativne radionice, treninzi, seminari, konferencije, okrugli stolovi, simpoziji, kongresi, stručna predavanja i usavršavanja

UKUPNO	195	27
---------------	------------	-----------

6. VOLONTERSKI RAD I DOPRINOS

A. Sati volonterskog rada

UKUPNO	21 393	1.786
---------------	---------------	--------------

7. ZAGOVARANJE I LOBIRANJE

B. Zagovaranje i lobiranje za donošenje zakonskih odredbi u interesu oboljelih

UKUPNO	147	31
Protokolarni prijemi	10	1
Službeni dopisi	47	7
Ostala događanja	91	23

8. UMREŽAVANJE

A. Umrežavanje, sudjelovanje u drugim inicijativama i pomoć u osnivanju drugih udruga

2000-2002	• Telefonski kontakti i podrška koju oboljelima pružaju naši volonteri odvija se privatnim telefonima i na neformalnim mjestima budući udruga nema adekvatan prostor
2003	• Aktivno sudjelovanje u radu Zdravstvene interesne skupine grada Splita
2004	• Inicijalni sastanak za osnivanje Saveza oboljelih od hepatitisa • Iniciranje i pomoć u osnivanju udruge u Osijeku • Aktivno sudjelovanje u radu Zdravstvene interesne skupine grada Splita
2005	• Iniciranje (inicijalni sastanak) osnivanja udruge u Rijeci i Zagrebu • Inicijativa osnivanja podružnice u Senju • Sudjelovanje u osnivanju Foruma udruga SDŽ
2006	• Registriranje Saveza oboljelih od hepatitisa Republike Hrvatske –SOH RH • Pomoć udruzi „Prometej“ iz Pule u pokretanju aktivnosti • Pomoć u registriranju Hepatos Zagreb • Sudjelovanje u radu Foruma SDŽ

2007	<ul style="list-style-type: none"> • Redovna godišnja skupština Saveza oboljelih od hepatitisa - SOH RH • Osnivačka skupština podružnice u Dubrovniku; Hepatos-Dubrovnik • Poticanje na osnivanje podružnice u Rijeci
2008	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinacija i pomoć prilikom obilježavanja WHD-a • Pomoć u jačanju kapaciteta zdravstvenog podsektora i OCD-a u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori
2009	<ul style="list-style-type: none"> • Osnivanje dviju novih udruga u Rijeci i Koprivnici – „Hepatos Rijeka“ i „Hepatos-Koprivnica“ • Održane dvije radionice za članice Saveza – za ukupno 7 udruga • Zajedničko apliciranje na natječaj IPA CBC s udrugom Viktorija i s udrugom „B18“ prekogranični program Hrvatska – Bosna i Hercegovina 2007 - 2013 • Zajedničko apliciranje s udrugom HUHIV natječaju u sklopu I komponente IPA 2008.
2010	<ul style="list-style-type: none"> • Sudjelovanje na javnom predstavljanju udruge Hepatos-Rijeka • Zajedničko apliciranje na natječaj IPA 2009 Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za provedbu programa pružanja inovativnih socijalnih usluga u područjima od posebne državne skrbi

9. MEĐUNARODNA SURADNJA

A. Međunarodna suradnja

Broj sudjelovanja na međunarodnim skupovima	32	8
Broj organiziranih međunarodnih skupova	1	/
Sudjelovanje u radu ELPA-e /sastanci AGM , EGM, SC	12	3

10. SVJETSKI DAN SVJESNOSTI O HEPATITISU (SVJETSKI HEPATITIS DAN)

Obilježavanje WHAD (World Hepatitis Awareness Day) od 2004.

2004	Istupi u medijima
2005	<ul style="list-style-type: none"> • Prikupljanje potpisa za europsku peticiju, • Uručivanje peticije povjereniku za zdravstvo pri EU Parlamentu; • Uručivanje preslika peticije čelnicima državnim čelnicima RH
2006	<ul style="list-style-type: none"> • Provođenje mini ankete o dostupnosti liječenja za oboljele od hepatitisa • Kopenhagen - press konferencija s predstavnicima EU, WHO i EASL • Rijeka – press konferencija s predstavnicima lokalne uprave (Odjel za zdravstvo) i sedam gradova RH (DU, ST, ZD, RI, PU, ZG, OS) • Informativno edukativna kampanja u istih sedam gradova RH
2007	<ul style="list-style-type: none"> • Informativno edukativna kampanja u sedam gradova RH (DU, ST, ZD, RI, PU, ZG, OS) • Slanje prigodnog dopisa i privjeska za ključeve svim saborskim zastupnicima, liječnicima s kojima udruga surađuje te predstavnicima medija • Tiskanje prigodnih razglednica i letaka • Tiskanje brošure o hepatitisu B (u suradnji s udrugom Lieberhilfe iz Njemačke); recenzent je mr. sc. Irena Hrštić, dr. med. sa Zavoda za gastroenterologiju i hepatologiju KBC Rebro • Animiranje predstavnika medija diljem RH o medijskoj potpori oko obilježavanja 01. 10. 2007. • Sudjelovanje na raspravi o hepatitisu u EU Parlamentu te prigodna tiskovna konferencija, Brisel 01.10.2007. • Provođenje ankete „European HBV and HCV patient experience survey“

Obilježavanje WHD (World Hepatitis Day)

2008	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacija okruglog stola "Iniciranje izrade Nacionalne strategije za borbu protiv virusnih hepatitisa" • Uputili smo Vladi Republike Hrvatske 12 zahtjeva za podršku globalne inicijative stavljanja pod nadzor virusnih hepatitisa glede poboljšanja položaja hepatitis pacijenata • Slanje prigodnog dopisa i privjeska za ključeve svim saborskim zastupnicima, liječnicima s kojima udruga surađuje te predstavnicima medija • Na poziv organizatora, sudjelovali smo 16. svibnja 2008. na Simpoziju u povodu obilježavanja Svjetskog dana hepatitisa u Klinici za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević" u Zagrebu, s predavanjem "Uloga udruga pacijenata u pomoći oboljelima od virusnih hepatitisa". • Informativno edukativna kampanja u sedam gradova RH (DU, ST, ZD, RI, PU, ZG, OS) • U Splitu su oglašene javne površine plakatima s sloganom „Jesam li ja broj 12?“ i pozivom na testiranje. • Organizacija testiranja na hepatitis zaposlenika Poglavarstva grada Splita • Organizacija testiranja na hepatitis zastupnika u Hrvatskom saboru • Tiskanje prigodnih razglednica i letaka • Animiranje predstavnika medija diljem RH o medijskoj potpori oko obilježavanja 19. 05. 2008.
2009	<ul style="list-style-type: none"> - Kampanja je započela ove godine nešto ranije sudjelovanjem predsjednice naše udruge na 19. (tematskoj) sjednici Odbora za zdravstvo i socijalnu skrb Hrvatskog sabora na temu: "Problemi virusnog hepatitisa u Republici Hrvatskoj" na kojoj je prihvaćen prijedlog Rezolucije o virusnim hepatitisima i Akcijskog plana za njezino provođenje, s prijedlogom Vladi i Saboru da se isti dokumenti usvoje na Saboru prigodno uz Svjetski dan hepatitisa 19. svibnja. - Upućena su 313 dopisa s prigodnim informativno-edukativnim materijalima: saborskim zastupnicima, liječnicima gastroenterolozima i infektolozima, ravnateljima zavoda za javno zdravstvo i predstavnicima medija, pozivajući ih na davanje potpore u obilježavanju Svjetskog dana hepatitisa i našem radu. - Informativno edukativna kampanja u sedam gradova RH (DU, ST, ZD, RI, PU, ZG, OS) - Zabilježili smo ukupno 50 medijskih istupa na televiziji, radiju, web portalima i tiskovinama - U vodećim nacionalnim i regionalnim tiskovinama; Glas Slavonije, Jutarnji list, Novi list, Zadarski list, Slobodna Dalmacija i Dubrovački vjesnik, zakupljen je oglasni prostor s pozivom na testiranje i cijepljenje. - Tiskali smo prigodne edukativno-promidžbene materijale: majice, bookmarke i prospekte - Članovi naše udruge, zajedno s članicama zagrebačke podružnice „Hepatos-Zagreb“, sudjelovali su na Simpoziju na Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ u Zagrebu 15. 05. 2009. godine, organiziranim povodom obilježavanja Svjetskog dana hepatitisa. Osim štanda s informativno-edukativnim materijalima na kojem smo dijelili i prigodne majice, predsjednica naše udruge održala je predavanje na Simpoziju na temu „Što možemo učiniti za poboljšanje kvalitete života oboljelih od kroničnog hepatitisa“.

2010

- 29. 04. 2010. – MZSS, Zagreb
uručen je tzv. Hepatitis Atlas – dokument kojeg je naručila Svjetska zdravstvena organizacija, a sadrži prve globalne podatke o virusnim hepatitisima u svijetu. U ime Ministra domaćin sastanka bio je ravnatelj Uprave za medicinske poslove Vibor Delić, dr. med., kojem je predsjednica naše udruge mr. sc. T. Reić uručila Atlas.
- 06. – 12. 05. 2010. – uputili smo 362 dopisa s prigodnim informativno-edukativnim materijalima, svim saborskim zastupnicima, liječnicima gastroenterolozima i infektolozima, ravnateljima zavoda za javno zdravstvo i predstavnicima medija, pozivajući ih na davanje potpore u obilježavanju Svjetskog dana hepatitisa 19. 05 kao i našem radu.
- 12. 05. 2010. – Predsjednica naše udruge sudjelovala je na HTV emisiji „Normalan život“ u kojoj je bila glavna gošća.
- 15. 05. 2010. Organiziran Info dan na Cvjetnom trgu u Zagrebu na kojem su članovi udruga iz Splita, Zagreba, Koprivnice i Rijeke na informativnim štandovima Saveza dijelili edukativno- promidžbene materijale.
- 19. 05. 2010. Zagreb, Klinika za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“
Održan je stručni simpozij povodom obilježavanja Svjetskog dana hepatitisa na kojem je između ostalih predsjednica naše udruge mr.sc. Tatjana Reić održala predavanje „Hepatos National Focal Point WHO: Doprinos učinkovitijoj borbi protiv virusnih hepatitisa i destigmatizaciji oboljelih“. Osim predavanja organizirali smo i štand s informativno-edukat. materijalima.
- 19. 05. 2010. Sudjelovanje na konferenciji za tisak organiziranoj u suradnji s gradskim Uredom za zdravstvo Grada Zagreba. Konferenciju je vodila dr. Lidija Hrastić, a medijima su se obratili: dr. A. Beus, ravnatelj infektološke klinike; dr. A. Kaić-Rak, voditeljica Ureda SZO u RH; zatim voditelji RC MZSS-a za hepatitis i za kronične bolesti jetre dr. A. Vince i dr. R. Ostojić te T. Reić, predsjednica Saveza RH i potpredsjednica ELPA-e.
16:30 sati predsjednica udruge mr. sc. Tatjana Reić sudjelovala je u HTV emisiji „Hrvatska uživo“
- 18. – 21. 05. 2010.Organizirano je gostovanje edukativne predstave „Što mi može virus?“ u Rijeci, Zagrebu i Koprivnici za predstavnike lokalne uprave i samouprave, nadležnih tijela državne uprave, medicinske struke i medija, nastavnog osoblja i učenika. Na taj način smo obilježili Svjetski dan hepatitisa te ujedno promovirali novi način pristupa općoj populaciji djece i mladih s ciljem prevencije virusnih hepatitisa.
- 19. – 22. 05. 2010. Info dani na gradskim trgovima organizirani su u Rijeci, Koprivnici, Osijeku i Dubrovniku u sklopu obilježavanja Svjetskog dana hepatitisa. Na informativnim štandovima dijelili smo informat.-edukativne publikacije i promidžbene materijale (brošure, prospekte, majice, balone...) s ciljem podizanja svijesti svih građana.
- Među ukupno 56 medijska istupa, na televiziji, radiju, portalima i tiskovinama, posebno ističemo tv-priloge u udarnim informativnim emisijama svih televizijskih kuća s nacionalnom pokrivenošću.
- Na 63. Godišnjoj Skupštini Svjetske zdravstvene organizacije usvojena je 21. 05. 2010. prva globalna Rezolucija o virusnim hepatitisima na prijedlog Izvršnog odbora SZO. Usvajanjem Rezolucije hepatitis je i formalno postao svjetski zdravstveni problem, a obilježavanje Svjetskog dana hepatitisa s višegodišnjim lobiranjem Svjetskog saveza za hepatitis, zasigurno je doprinijelo tome.

POSEBNE AKCIJE HULOH „HEPATOS“-a

1) Informativno edukativna kampanja „Otkrij! Spriječi! Izliječi!“ 2004. - 2005.	
CL plakati diljem RH	140 komada
2) Informativno edukativna kampanja „Otkrij! Spriječi! Izliječi!“ i akcija besplatnog testiranja na području grada Zagreba 20.05. – 31.12.2006.	
CL i Jumbo plakati	110 komada
Oglašavanje u tramvajima	511 komada
Brošure, letci, plakati	125.000 komada
Test HCV	2.880 komada
Rezultati testiranja	<ul style="list-style-type: none"> • Testirano 1.447 osoba (55% žena, 45% muškaraca) • Najveći postotak (79%) testiranih spada u radno aktivnu populaciju • Anti HCV+ - 34 osobe; • od toga 26 novo otkrivene • Među novo otkrivenima: <ul style="list-style-type: none"> - 50% osoba koje u anamnezi imaju transfuziju krvi prije '93 - 30 % i.v. ovisnici- korisnici droga - 15% osobe koje su održavale nezaštićene spolne odnose s promiskuitetnim ili HCV + partnerima - 1 osoba koja je profesionalno bila izložena virusu hepatitisa C (zdravstveni djelatnik)
3) Međunarodni skup u Splitu „Prevenција, dostupnost liječenja i položaj hepatitis pacijenata u zemljama članicama ELPA-e“ Split, 28. 06. 2007. - 30. 06. 2007.	
Cilj ovog međunarodnog događaja bio je komparativna analiza preventivnih mjera, epidemiološke situacije, dostupnosti liječenja i društvenog položaja oboljelih od hepatitisa u državama članicama ELPA.	
Na tu temu je prezentirano stanje iz sljedećih država: Hrvatske, Velika Britanije, Belgije - francuski i flandrijski dio, Njemačke, Italije, Švedske, Bugarske, Poljske te Bosne i Hercegovine.	
Tijekom intenzivnog dvodnevnog rada skupa, održan je okrugli stol na temu "Hepatitis i predrasude" . Kao zaključak okruglog stola nametnula se potreba za dodatnom edukacijom dijela zdravstvenih djelatnika, kontinuirano informiranje i senzibiliziranje javnosti kako bi se umanjila stigma i velika odgovornost medija u smislu pružanja prave informacije, a ne senzacionalističkih natpisa.	
4) Infektološki kongres o infektivnim bolestima – s međunarodnim sudjelovanjem 24. -27.10.2009. Šibenik, hotel Ivan, Solaris	
Na 6. Hrvatskom kongresu o infektivnim bolestima s međunarodnim sudjelovanjem predstavljen je FibroScan®, uređaj koji tijekom petominutnog pregleda na potpuno	

bezbolan način mjeri elastičnost i utvrđuje stupanj oštećenja jetre.

Predstavljanje ovog uređaja organizirala je Hrvatska udruga liječenih i oboljelih od hepatitisa „Hepatos“ i Sekcija za virusnih hepatitis Hrvatskog društva za infektivne bolesti HLZ.

Tijekom 2 kongresna dana održane su 3 radionice namijenjene stručnjacima kako bi se upoznali s radom ovog uređaja pri čemu je dobrovoljno sudjelovalo ukupno **40 pacijenata**. Radionice u organizaciji Hepatosa bile su odlično posjećene i izazvale veliki interes ne samo sudionika kongresa već i hepatologa .

Upoznavanjem stručnjaka infektologa i gastroenterologa hepatologa s radom ovog uređaja koji može zamijeniti biopsiju jetre, Hepatos želi doprinijeti osiguranju jednakih uvjeta za dijagnosticiranje i liječenje virusnih hepatitisa u Hrvatskoj te poticati multidisciplinarni pristup u liječenju virusnih hepatitisa i međusektorsku suradnju, što je u skladu s usvojenom Rezolucijom o borbi protiv virusnih hepatitisa i predloženim Zaključkom Odbora za zdravstvo i socijalnu skrb Hrvatskog sabora. Hepatos je sudjelovao na kongresu na poziv organizatora te predstavio svoj rad i sa štandom na kojem su se dijelili promotivni materijali udruge.

5) Udruga „Hepatos“ izabrana za National Focal Point za hepatitis

17. 02. 2010.

Zahvaljujući svom predanom radu Udruga Hepatos je imenovana od strane Svjetske zdravstvene organizacije, temeljem ugovora s Republikom Hrvatskom, za National Focal Point za hepatitis, kao prva i do sada jedina organizacija civilnog društva u RH i to na preporuku Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi.

Imenovanje naše udruge povjerenikom Svjetske zdravstvene organizacije najbolje potvrđuje da je udruga prepoznata i priznata od međunarodne i domaće stručne zajednice u borbi protiv virusnih hepatitisa, a rezultat je desetogodišnje posvećenosti radu na poboljšanju kvalitete življenja i direktne pomoći oboljelima, preventivnih i javnozdravstvenih aktivnosti, zagovaranja i lobiranja te izmjena zakonskih odredbi u interesu oboljelih.